

גימלתון

גיליון מס' 76, אייר - תמוז תשע"ו, מאי - יוני 2016

העמותה למען האזרח הוותיק כפר סבא, בשיתוף עיריית כפר סבא - המחלקה לטיפול באוכלוסייה המבוגרת

חסידי אומות העולם - משפחת ואן-דה-ברן

כתב וצילם: ברוך בר סלע

יש לעשות צדק-הסטורי לדורות הבאים, חייבים לספר ולהעביר את המסר של המעשה הנועז והמרשים שפעלו מעטים בעם ההולנדי בימים בהם הנאצים אספו, שלחו והשמידו באכזריות את יהודי הולנד (בין שאר יהודי אירופה). גיל הוסיף כי יש להבליט את מעשיו של הולנדי אציל זה שסייע ליהודים למרות הסכנה שריחפה עליו ועל ביתו.

ארנולד קיבל את הסבריו של גיל והסכים איתו. באותה הזדמנות הוא הוסיף וסיפר לאורחיו הישראלים, כי ישנו עוד ניצול אחד במצב דמנטי והוא כבר בן 94. גיל, תרצה וחברה יהודיה מקומית יזמו פגישה עם הניצול ברט שטרנפלד, ומצאו אדם קשיש אך צלול ונחמד... ברט סיפר להם, כי הוא ואחותו ועוד כשמונה יהודים שהו במקלט של משפחת ואן-דה-ברן. (באוגוסט 1943) נאלצו לעבור למחבוא אחר מחמת הלשנה צפויה. ברט הוסיף וסיפר, שבני המשפחה חלקו עימם את כל המזון שהיה ברשותם ואפילו נתנו גם ליהודים שלא התגוררו אצלם. פטר ונונה אף נדרשו לעבור לדירה אחרת מפחד הלשנה כיוון שכמה משכניהם גילו על מעשיהם, והזוג החליט למצוא מקום מגורים אחר והתגוררו בנפרד. ברט סיפר כי פטר שמר כל הזמן על קשר עם היהודים שהסתיר ודאג לכל מחסורם, לעיתים פרצו מריבות בין המשפחות המסתירות ובין המוסתרים, כי החיים בצפיפות ובתנאים קשים כל-כך יצרו בעיות ועימותים. היהודים המוסתרים, ברוב המקרים שילמו את חלקם בהוצאות המשפחות המסתירות, אך עם התארכות המלחמה, כשאזלו המקורות הכספיים, גברה המצוקה. בחורף 44-45 חילקו בני משפחת ואן-דה-ברן מזון שקיבלו מקרובי משפחה שהיה להם משק חקלאי עם האנשים שלא היה להם מזון.

וסיפר כי הם סירבו כל השנים לקבל את התואר 'חסידי אומות העולם': "פטר אמר שהוא מוכן להיות מוערך ומכובד בהולנד אבל לא במקום אחר. כמו כן, ביקש שלא יוציאו עליהם כסף לטיסה לארץ ישראל! אלא שיפנו הכסף למטרה חשובה יותר!" גם הבן ארנולד חי בצנעה ומסתפק בחיים שקטים כצפר וזואולוג יחד עם רעייתו ססיליה, צפרית-זואולוגית אף היא. ארנולד ידע לספר כי בביתם הוחבאו בזמן הכיבוש הנאצי, שבעה-שמונה יהודים, וכי הוריו חלקו את מזונם ותלושי-המזון עם המוסתרים אפילו על חשבון ילדיהם. זאת היתה הסיבה, שאחד מילדיהם ניתק את קשריו עם ההורים והאחים מיד עם תום המלחמה, בטענה כי הוריו הפכו את הבית 'לבית חסויים' בעוד שהוא סבל מהחוסר אף בבגרותו. עד עצם היום הזה, אין איש יודע היכן הוא נמצא או מה עלה בגורלו!

ארנולד סיפר, כי אביו היה חבר בארגון שטיפל בהסתרת יהודים וסיכן את חייו וחי כל המשפחה, כי אם היו מלשינים עליהם דינם היה אחד! אשתו נונה עזרה לו בשליחותו זאת.

לשאלת גיל מדוע הוריו סייעו ליהודים, סיפר ארנולד, שלאחר שאביו ביקר באמסטרדם בימי המלחמה הוא ראה שם שתי אחיות, גבר בכיסא-גלגלים ואישה בהריון מתקדם עונדים טלאי צהוב על בגדיהם, הוא שב לביתו ואמר: "הדבר גרם לי לזעזוע עמוק, איני רוצה לחיות בחברה כזאת מבלי לפעול נגד העוול הזה!" פטר ון-דה-ברן הצטרף לארגון ששם לו למטרה למצוא משפחות לא יהודיות שתהיינה מוכנות להסתיר ילדים יהודים. כך החל להתרוצץ בין המשפחות תוך סיכון חייו. גם לאחר שנמצאה משפחה היה צורך ללוות את התהליך, שלא תמיד צלח ואז היה צורך למצוא מקום חליפי. כמו כן נדרשה זהירות רבה בפעילות זו משום שהיו מלשינים רבים. גיל 'הרביץ' ציונות' בארנולד והדגיש כי

בחלל בית משפחת הימן, תמיד ריחף סוד. במשך חמישים שנה, היה ידוע כי ההורים, בני הדור-הקודם, רצו להעניק את תואר 'חסידי אומות-העולם' לזוג ההולנדים - אך אלה סרבו לקבלו.

'הילדים': דן ז"ל, צבי ותרצה לא חקרו בדבר בצעירותם. בת-שיחי תירצה כוכב (היימן), מעידה כי משך רוב שנותיה הייתה עסוקה במלחמת-הקיום וגידול המשפחה ולכן לא מצאה פנאי לעסוק בחשיפת הסיפור ולהתעניין ולדעת את כל פרטיו. הסיפור המופלא הזה, לא נוגע ישירות בגורלם של בני משפחת הימן. הוריה של תירצה עלו לארץ מהולנד בשנת 1936 כציונים נלהבים שחונכו בבתים ציוניים, עוד לפני שהספיקו לסיים את לימודיהם האקדמיים, כשהגיעו ארצה, התיישבו בכפר ידידיה שם גידלו חמש פרות, כמה תרנגולות ומספוא. האם, ברכה, עסקה בהוראת עברית וכן כמנהלת חשבונות. מיד עם תום מלחמת העולם השנייה, נשלח האב מתתיהו ההולנדי ע"י הסוכנות היהודית לצורך גיוס כספים למדינה שברוך. ברכה גידלה את שני ילדיה צבי ודן וניהלה את בית-יתומים "בית דינה" בעיר סאנטפורט כ-30 ק"מ מערבית לאמסטרדם, בני זוג היו נפגשים בסופי השבוע.

בסמוך ל"בית דינה", בה התגוררה משפחת הימן, חיה משפחה הולנדית חביבה, שעמיה קשרו קשרי חברות, משפחת נונה ופטר ון-דה-ברן ושלוש ילדיהם. שנים רבות חלפו, תירצה ובנה גיל, ששימש כמדריך משלחות צה"ל לפולין ועובד ב"משואה" (מכון לחקר השואה בקיבוץ תל-יצחק), החליטו לצאת ההולנדים ללמוד ולחקור את הסיפור המשפחתי. רעייתו של גיל, תמר שהיא פסיכולוגית במקצועה, תמכה ועודדה את השניים. תירצה וגיל נחתו בהולנד בשכונה פסטורלית ונפגשו עם ארנולד בן ה-65, בבית הוריו פטר ונונה ון-דה-ברן. חזר ארנולד על דברי הוריו

דבר העורכת

פיתחו את המגירות...

רבים הם האנשים מבני-דורנו, שבבתיהם המסודרים ניצבים ארונות, כונוניות ושידות שמגירות רבות מצויות בהם. על-פי רוב אנו מניחים במגירות חפצים יומיומיים שאנו אוגרים וגם מוצאים להם שימוש מעת לעת. אבל - מידיעה אישית, לרבים מאיתנו ישנה מגירה אחת (לפחות) שבה מונחים בעירבובייה ניירות שונים שיש להם חשיבות בעינינו, או לפחות כך חשבנו כשהנחנו אותם שם. בין אותם ניירות מצויים גם דפים או מחברות 'פשוטות' של 40 דף, או כאלה בעלות כריכה עבה) שבהם כתבנו לפני שנים רבות או מעטות כל מיני דברים שעלו מתוך הרגש. ישנם שם סיפורים, קטעי זכרונות, שירים שכתבנו לרגל יום הולדת (עגול) של מי מבני משפחתנו, שירי-הומור (לפורים או בכלל), שירים ליריים המתארים שקיעה ורודה, או זריחה כתומה, או עץ שלבלב או תינוק שנרדם ועוד ועוד. כשנכתבו הדברים לא חשבנו על פירסום, ומשנתיישנו בודאי התביישנו שעין זרה תקרא בס. וכך הם שוכבים ואולי גם מצהיבים ורק לפעמים, אבל ממש לפעמים - אנחנו מציצים וחושבים לעצמנו ש "בעצם זה כתוב לא-רע בכלל..."

לפני מספר שבועות קיבלתי לידי ספרון בפורמט קטן יחסית שמכיל למעלה ממאה עמודים כתובים ומצולמים שמספרים את סיפור חייו של דוד אלדר, חבר מערכת 'גימלתון'. הספר נקרא "החיים גם כן". דוד - שאינו סופר 'מקצועי' אשר בגיל 83 'פתח את המגירות' ושלף משם את זכרונותיו והוציא אותם לאור. בהומור דק (שמאפיין אותו מאד גם בחיים) הוא פורש בלי מורא את קורות-חייו. הוא נולד בווינה למשפחה משכילה, והוריו הצעירים השכילו לברוח משם סמוך לפרוץ מלחמת העולם השנייה ובדרכים עקלקלות הגיעו לארץ ישראל.

בתל-אביב המנדטורית הוא גדל ובגר, וכדי לעזור למשפחתו הוא החל לעבוד בצלמניה. הוא אפילו זכה לצלם כמה תמונות ביום הכרזת המדינה (מחוץ לאולם...) ולמעשה בכך הוא החל את דרכו המקצועית בהמשך חייו. עבד בימדפיס הממשלתי וכן שימש כמורה לצילום בבית-ספר מקצועי. משהפך להיות גימלאי התקבל כיוצר סרטים בטלוויזיה הקהילתית של כפר-סבא. למרות (או אולי בגלל) שספר זה הוא תיאור מהלך חייו של אדם מסויים, הקורא בו נכבש ע"י התיאור הסוחף מלא ההומור והחן של האירועים המתוארים בו. וכאן מגיעה הפנייה לכל אחת ואחד מכם, הקוראים: פיתחו את אותה המגירה החבויה שלכם, 'שילפו' את הדברים הכתובים, והוציאו אותם לאור. לא תאמינו כמה אנשים מתעניינים בדברים שכתבתם. הקורא או הקוראת תמיד ימצאו את עצמם באותה בדל-חוויה שאתם נתתם לה ביטוי ושהיא למעשה גם החוויה שלו או שלה. בעיתון שלנו, ב'גימלתון' יש מקום של כבוד ליצירות שלכם, ואנו נשמח לפרסמן.

מי שאין ברשותו מגירה כזאת, זה הזמן לשבת ולכתוב את קורותיו - אם תפשפו בזיכרונכם תיווכחו לראות שילדיכם ונכדיכם לא שמעו ולא נחשפו לסיפור חייכם, אין סיפור בנאלי. לכל אחד מכם סיפור מיוחד במינו - אנחנו - הדור שבחיינו הוקמה המדינה וכל האירועים מאז ועד היום השאירו חותמם על מהלך החיים שלנו, וכל אחד חותם אחר נטבע בו. שילפו דפים, עטים או מקלדת - ושילחו את פירות-כשרונכם לחופשי.

תאיר אלוף

חסידי אומות העולם - משפחת ואן דה-ברך

נינתם של נונה ופטר ואן-דה-ברך. לתירצה שעבדה במשרד-הבטחון, ועבדה עם אנשים בעלי צרכים מיוחדים, ואשר כיום עוסקת בהוראת מחשב לאוכלוסייה מבוגרת - הענקת התעודה משמשת סגירת מעגל וזוהי אכן נחמה פורתא.

מימין לשמאל: גיל, תרצה וארנולד ואן-דה-ברך.

העביר יהודים באמבולנס עליו התנוסס השלט "חול-אדמת". מחלה מדבקת זאת, הפחידה את הגרמנים! זה פעל! הוא דאג להעביר למסתתרים כסף וכרטיסי מזון, סיפק תעודות-זהות מזויפות ועוד... "החומר" שנשמר ע"י ארנולד, בנם של פטר ונונה ון-דה-ברך וסיפורו של הניצול ברט שטרנפלד הועבר ע"י תרצה ובנה גיל ל"יד ושם".

ד"ר דינה פורת, שהיא ההיסטוריונית הראשית של "יד ושם", ראש מרכז חקר האנטישמיות והגזענות ופרופ' בחוג לתולדות א"י, אישרה לפני כשנתיים הענקת אות חסידי אומות העולם למשפחת ואן-דה-ברך. ב"מוזיאון המחתרות" באמסטרדם התקיים טקס מרגש של הענקת התעודה בו נכחו ארנולד, בת אחותו וגם שתי בנותיו של האח שנעלם! וכן שגריר ישראל בהולנד חיים דיבון. את המדליה והתעודה קיבלה

הגברת נונה סבלה מבצקת רעב כי היא חסכה מעצמה מזון מספק, לעיתים העדיפה לתת אותו למסתתרים.... פטר (1912-1994) העלה על הכתב את זיכרונותיו וזכרונות רעייתו נונה על פעילותם במחתרת ההולנדית בשנים 1940-45. בזכרונותיו סיפר, כי בהיותו בן 27, היה חבר בקבוצה לא מאורגנת שסייעה ליהודים וכעבור שנה הפך למנהיג הקבוצה, כי קודמו 'בתפקיד' נאלץ לפרוש בגלל הלשנה. מאוחר יותר, עבר ל"ארגון ארצי לעזרת המסתתרים". עבודתו כמפקח בחברת-ביטוח איפשרה לו מעבר ממקום למקום ולמפגשים עם אנשי המחתרת. פטר היה גם חבר ב"צבא החופשי" (מחתרת הולנדית אנטי-נאצית), שבין היתר דאגה להוביל נשק שבנות הברית הנחיתו ממטוסייהם באזורים שונים. פטר דאג להסעה בטוחה של המסתתרים בתחבורה ציבורית או באופניים. פעם אחת,

עורכת ראשית: תאיר אלוף ■ **חברי המערכת:** דוד אלדר, שפרה אנטמן, ברוך בר-סלע, יהודה זיסמן, פנינה מלך, יצי רז, רות שמאי, ניצה זיידל, סוניה פלדמן ■ **המו"ל:** "סביון" - העמותה למען האזרח הוותיק - כפר-סבא ■ **רכזות המערכת:** נאוה סלומון, זבה באום, מורן שפיר ■ **כתובת המערכת:** תל-חי 4, כפר-סבא, טל': 09-7676452, פקס: 09-7666997 ■ **עיצוב גרפי ודפוס:** זיגוג הפקות בע"מ 09-7495959

אוהבים את הרהיטים שלכם? ... רוצים להתחדש?

"גיא ריפוד וחידוש רהיטים"
הינה מרפדייה משפחתית מכפר אז"ר
בעלת מסורת בחידוש וריפוד רהיטים.
ביכולתנו לבצע חידוש לכל סוג של
רהיט, כולל החלפת בד/עור, ספוג
המילוי, תיקוני עץ וצביעה.

חיסכון ניכר בהשוואה לקניית רהיט חדש

התקשרו עוד היום

"גיא ריפוד וחידוש רהיטים"

מכפר אז"ר

054-6631364

www.lipson.co.il

נציג החברה יגיע לביתכם עם מבחר בדים ורעיונות לחידוש ללא כל התחייבות מצידכם.

אהרון מגד ז"ל - האמן שסיפר את הישראליות

תאיר אלוף

או הנסיונות של תושבי הארץ ליצור לעצמם זהות חדשה ("פויגלמן"), לצד חוסר היכולת להתנתק ממורשת הגלות וממשא האובדן של רבים כל-כך אחרי השואה ובתוך מציאות מעיקה של מלחמות שרודפות את המלחמות הקודמות.

מגד כתב גם סיפורים רבים, ביניהם הסיפור הידוע (גם משום שהוא חלק מתכנית הלימודים): "יד ושם" סיפור שמבטא אולי יותר מכל את הפרדוקס של ילידי-הארץ, שמנסים ליצור 'עולם חדש' בלי להיזכר בכל יום מחדש בזוועות השואה, אותן מייצגים הניצולים: הסיפור מעמת אדם ישיש, שורד-שואה שמבקש מנכדו ההרה לקרוא לבנה, שעומד להיולד, על שמו של בנו הצעיר שנרצח ע"י הנאצים. הסבא מייעד לנכדו את השם 'מנדלה', שם שאינו מתקבל כלל על דעתה של הנכדה-הצברית, שמנסה להתווכח ו'להוכיח' שהזמן שעבר (הסיפור נכתב ב- 1955!) - לא מאפשר לתת שם כזה לצבר. לבעלה היא אומרת, שזכרונו של הסב פגוע, לכן אינם חייבים להתחשב בדעתו, גם כשהסב מציע דרך ביניים: "ייקרא התינוק 'מנחם' שהוא השם העברי של 'מנדלה'", מסרבת הנכדה: "זהו שם גלותי". כשתינוק נולד, והוא בן חודש ימים (ושמו 'אהוד') - מגיעה הנכדה עם הנין הפעוט בזרועותיה, והסב מכנה אותו 'הילודי' (זכר ל"כל בן הילוד - היאורה תשליכהו"). אפשר שזכרונו הקצר של הסב אינו במיטבו - אך הזכרונות הרחוקים אינם מרפים ממנו, הצורך לשמר את זכר הנספים, והפגיעה מעצם העובדה שבאירופה נשמד רובו של עם היהודי, אך

בערב פורים האחרון, הלך לעולמו אחד מאמני הסיפורת העברית ונקבר בבית העלמין בכנרת - אהרון מגד זכרונו לברכה. כמה וכמה מעלות טובות ומשובחות היו לסופר הנפלא הזה. מגד נולד בפולין להורים שהתחנכו במוסדות עבריים ועסקו בחינוך, הם עלו ארצה כשאהרון היה בן שש, והתיישבו ברעננה, שפת הדיבור בביתו היתה כמובן עברית, ועברית משובחת. משבגר, ונשא לאשה את אידה צורית - שהיתה סופרת בעצמה וחוקרת ספרות, החל לכתוב ולפרסם ספרים שהיה בהם חותם ישראלי וצבריות מובהקים ביותר. בין ספריו הראשונים - התפרסם הספר 'חדוה ואני' שמספר בכאב מהול באירוניה על חייו של זוג צעיר שמחליט לעזוב קיבוץ בשנות ה-50 של המאה העשרים. הסיפור נע בין תיאור רגשות האשם של עוזבי-הקיבוץ שנחשבו ל'בוגדים' ברוח הימים ההם, ובין קשיי ההסתגלות לחיים בעיר ומלחמת-הקיום. כאשר החליטו ליצור, בפעם הראשונה, סידרת טלוויזיה ישראלית 'טיפוסית' בשנות ה-70, בחרו ברומאן הזה. יוצרי-הסידרה התאימו את ההווי ההוא לתקופה המאוחרת וקראו לסדרה "שלומיק וחדוה" - בכל מוצאי שבת היינו מחכים להקרנת הפרק 'החדש' שנפתח בשיר ששרה מירי אלוני. יחד עם זאת, רוב ספריו (והם רבים) עוסקים ברצינות בנושאים שונים המתארים את חייהם של הישראלים מאז קום המדינה: התמודדות עם בעיות כמו השכול (מסע באבי), או ביקורת של הדור הצעיר על דור המייסדים ("החי על המת")

בארץ-ישראל נרמס זכרו - מביאים את הזקן לידי יאוש מוחלט. הדור הצעיר, יליד הארץ מנסה לשכוח, אולי אפילו - להשכיח. הנכדה - בעצם, מבינה זאת, היא מגיעה למסקנה עגומה: בנה התינוק הוא בעצם 'יתום מאבות', היא מכירה בטעות אך אינה מוכנה או מסוגלת לתקן אותה. ברוב כשרון העניק אהרון מגד לסיפור את שמו: "יד ושם" ובכך נתן לקורא לחשוב על כמה משמעויות שנגזרות מכך. ספרות - היא בד"כ מציאות בדוייה, אבל ספרות טובה - המציאות המתוארת בה נוגעת בעצבים החשופים של ההווה עצמה: כך אצל אהרון מגד מגדולי הסופרים של דורנו.

**מערכת 'גימלתון' ועמותת 'סביון'
משתתפים באבלה הכבוד
של חברתנו פנינה מלך
במות בעלה
יונה מלך ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה**

למצוא את אבא

עליזה זילברשטיין

תשובה מהירה. קשר חם נוצר עם הקהילה בפוזנאן שרבים מחבריה אינם יהודים אך הם אוהדי-ישראל. אחד מהאנשים הללו חיפש בין 5000 הקברים, שרובם היו חסרי-שם, ומצא את הקבר של אבא של דבורה: היה זה הקבר הראשון בשורה הראשונה, תחת התוחח האורגנילי שהחיללים ירו בו.

זמן מה אחר כך, נסעה דבורה לטיול מאורגן למוסקבה, שהיה מתוכנן מראש, שם ביקרה במוזיאון השואה, חיפשה בארכיון ומצאה שם פתק שנכתב ע"י צוות-רפואי. בפתק היה רשום שמו של אביה, סיבת האשפוז: פציעה, וסיבת המוות - זיהום. כמו כן תאריך הפטירה. מאוחר יותר, הגיעה דבורה עם כל משפחתה לפוזנאן. הקהילה שם קיבלה אותה בחום ואהבה ונתנה לה תחושה ביתית. כל בני המשפחה עלו לקבר, הדליקו נר ואמרו 'תהילים', דבורה שהביאה עימה שקיק-חול מירושלים, פיזרה את החול סביב הקבר. מאז היא שומרת על קשר רצוף עם הקהילה. כשהגיעה דבורה לסוף סיפורה המיוחד, הבנתי פתאום את גודל השמחה וחשיבותו של האירוע: דבורה אכן מצאה את אבא שלה!.

דבורה שרייבר (שניה מימין) עם חברי הקהילה בפוזנאן

מרחק רב לבית חולים צבאי, היחידי שהיה באזור, שם בתחילה לא רצו לקבל אותי, אבל אבא שכנע אותם לעשות כן, ומאז נפרדו דרכינו.

"במשך כל שנות המלחמה, ניסתה אמי לחפש את אבא או לקבל ידיעות לגבי גורלו, אך ללא תוצאות. עם תום המלחמה, הגענו למחנה עקורים בגרמניה וגם שם אמא המשיכה בחיפושיה, אך לא נמצא ולו קצה חוט. בשנת 1948 עלינו ארצה, ולא התיאשנו.

רק בשנת 1961 אמא קיבלה סוף כל סוף פתק מהצלב האדום, שאבי לייזר וולף יליד 1905 נפטר עוד בשנת 1945, יומיים לפני תום המלחמה. בפתק לא היו שום פרטים נוספים". דבורה עצמה לא השלימה עם ידיעה זאת וניסתה למצוא אינפורמציה נוספת אך ללא כל הצלחה. השנים עברו להן, דבורה נישאה ונולדו לה 3 ילדים, שבגרו וזיכו אותה ב-3 נכדים, אך הצורך למצוא את אבא לא פסק. לאחר מותה של האם החלה דבורה בחיפוש אינטסיבי. היא כתבה מכתב למשרד הבטחון ברוסיה, לצלב האדום בשוויץ ולקונסוליות הרוסית והפולנית - תוך כדי שהיא נעזרת באירגונים יהודיים, אבל לא היו תוצאות לחיפושים אלה. "הגואל" הגיע בדמותו של זיגי. מתנדב שאינו-יהודי, שנישלח אל דבורה ללמד אותה להשתמש במחשב. זיגי שידע 8 שפות, קיבל לידי את הפתק היחיד של הצלב-האדום, נכנס לאתר הצלב-האדום ומצא שם את שמו של האב. שם היו כתובים עוד פרטים: סופר שם כי אביה נלחם עם הצבא האדום בברלין וקבור בבית קברות בפוזנאן שבמערב פולין. זיגי כתב אל הקהילה היהודית בפוזנאן וקיבל

במסגרת ההתנדבות שלי ב'יד שרה', נתבקשתי לראיין אשה, שורדת-שואה, כדי לכתוב את סיפור הישרדותה וזאת לפי בקשתה. הגעתי לפגישה עם דבורה שרייבר כשאני מלאת רספקט מצד אחד וחששות מאידך גיסא.

דבורה פתחה את הדלת כשחיוך רחב שפוף על פניה, נראתה שמחה ומאושרת וכיבדה אותי בקפה ועוגיות ותוך כדי שיחה קלילה התישבה לידי כשהחיוך לא מש משפתיה: "אשמח מאד אם תוכלי להעלות על הכתב את 'סיפור-השואה' שלי", אמרה: "אבל 'השואה שלי' אינה שונה בהרבה מזאת של אנשים רבים שעברו את התקופה האיומה ההיא. חשוב לי יותר, שתכתבי איך מצאתי את אבא שלי".

"האם מצאת את אביך?" שאלתי בתדהמה: "איפה? מתי? עוד בזמן השואה?"

"לא", ענתה לי דבורה: "מצאתי אותו לפני ארבע שנים".

"עברת את השואה ומצאת את אביך רק עכשיו?" שאלתי בפליאה.

"כן", ענתה דבורה: "רק לפני 4 שנים". וכך, מצאתי את עצמי ניצבת לפני אשה כבת 79, שמספרת לי בשמחה שמצאה את אביה לאחרונה...

"בן כמה אביך?" שאלתי,

"אבי נשאר צעיר, בן 40" ענתה והוסיפה:

"אודה לך אם תכתבי את סיפורי".

הזיכרון האחרון של דבורה (דורקה),

של-פעם), מאביה הוא מגיל 4, והיא

פותרת ומספרת: "אבא התגייס

לצבא-האדום ובא להיפרד לפני שנשלח

למרחקים, הוא מצא אותי חולה עם חום

גבוה, הרים אותי על הידים והלך איתי

שינויים / ניצה זידל

הזמן עושה את שלו, חורף בנו האנשים, גם זכרוננו המדלדל מזכיר נשכחות,

כפי שחורף בסלעים, מנומך קומתנו, אך מעלים חדשות.

מצר צעדינו. זמן! עצור מחוגים, התהלך בין כוכבים,

רואים במעומעם את שינויי הזמן. הפוך לשנות-אור, ולנו תן דרור.

מקשיבים לקולות, אך שומעים אנחות. תן לי להתרגל, שהשינויים יהפכו הרגל.

חדע בצומת טירה - כוכב יאיר

המתיריים הנמוכים באזור!

חדש! אספקת סולר ונפט לנתים פרטיים ועסקים

09-7689701

חנות נוחות פתוחה 24 שעות

בנין 98
בנין 95
סולר
נפט
אוריאה
בנין מעורב
לקטנועים

אתרים מעניינים בפתח תקוה

ברוך בר-סלע

החווה החקלאית.

(רח קפלן 34, טל' 03-9227535) לצד הקיבוץ פעל ביה"ס החקלאי. רוזה כהן (אימם של יצחק רבין ורחל רבין -יעקב) יזמה בשנות ה-30 הקמת ביה"ס חקלאי מחוזי וב1934- הוגשמה יוזמתה החדשנית והחינוכית.

ביה"ס זה הוא המשך ל"בתי חינוך לילדי עובדים" של יישובי האזור. קק"ל רכשה את הקרקע ובמקום למדו לימודי חקלאות כגון: גידולי שדה, הדריס, גפנים, גידול עופות, במקום היו דיר עיזים, רפת ומכוורת.

כיום החווה החקלאית משמשת את תלמידי פי"ת ללימודי הסביבה וחקלאות ובאופן זה משמרת את חזון ביה"ס לחינוך הקשר לטבע ולמולדת. החווה מהווה גם מרכז לפעילות סביבתית ומשמשת משכן למיזמים קהילתיים: סיורי טבע ומורשת, צפרות וגינון קהילתי לתאום הביקור: סניף החברה להגנת הטבע שרון-דרומי:

טל': 09-7675513. 052-3689684

קיבוץ גבעת השלושה

מומלץ לבקר באתר הקרוי 'קיבוץ גבעת השלושה', שנמצא לא הרחק מקריית המוזיאונים, בפינת רחוב ארלוזורוב וצה"ל, בו נמצאים שרידי חדר-אוכל (מהגדולים בארץ, שתוכנן ע"י האדריכל אריה שרון) המיועד לשימור, ומבני מגורים שהיו בעברם מקום משכנם הראשון של חברי קיבוץ גבעת השלושה.

על קרקע שנרכשה ע"י הקרן הקיימת עלו מתיישבים חברי גרעיני התיישבות ממקומות שונים, בשנת 1925. המקום נקרא כך על שם שלושת פועלי פתח-תקוה שנאסרו בשנת 1917 על ידי התורכים, ומתו בכלא בדמשק. בתקופת המנדט הבריטי, שימש המקום לאימון הכשרת הפלמ"ח, והיו בו 'סליקים' של ההגנה, לכן הם יזכו לביקור המשטרה הבריטית ב"שבת-השחורה".

אחרי קום המדינה, עברו החברים למקום שבו שוכן קיבוץ גבעת-השלושה כיום (מזרחה לפי"ת). זהו קיבוץ שכמו דומים לו, קלטו חברות נוער ופליטי שואה (למשל: יצחק-זיקו גרציאני המנצח של תזמורת צה"ל המיתולוגי, הגיע לקיבוץ וחי בו כ-12 שנים). בשנות החמישים של המאה שעברה, כשפרץ הפילוג בתנועה הקיבוצית חלק מחבריו עזבו וייסדו את קיבוץ עינת הסמוך. אישים ידועים שהיו חברי הקיבוץ: המשורר נתן יהונתן, הצייר אורי ליפשיץ והפוליטרוק של הפלמ"ח בני מהרשק

בחודשי מאי-יוני נתייחד עם חללי צה"ל שנפלו במערכות ישראל ועם נפגעי פעולות האיבה. לא נשכח את קרבנות השואה והגבורה. נחוג סביב מדורות ל"ג בעומר ונחוג את חג קציר-חיטים הוא חג השבועות.

בעיר הסמוכה לנו, פתח-תקוה, ניתן לטייל באתרים הקשורים לימי הזכרון וחגי האביב (הם סמוכים זה לזה).

קרית המוזיאונים

ממוקמת באם-המושבות, ברחוב ארלוזורוב 30 (טל': 03-9286399) הקריה כוללת:

מוזיאון לאמנות שבו גלריה שבה כ-3000 יצירות מתחלפות בתצוגה. **מוזיאון ראשונים** לתולדות פי"ת. **בית יד לבנים** מקום הנצחת זכרם של בני העיר שנפלו. הבית הוקם ביוזמת דוד בן-גוריון. (טל': 03-9223665)

פטאנק - המשחק של המבוגרים

דינה בר און

אישה לבוא, לנסות ולהעביר את הזמן בפעילות קצת אחרת. תודה רבה לעמותת סביון ולזהבה באום מהעמותה.

עם קבוצות מכל אזור השרון. החודש התקיים טורניר פנימי בסיומו היה טקס וחלוקת מדליות בוכחותה של זהבה באום מעמותת סביון שלקחה חלק בחוויה.

לדעתי זה הספורט היחיד שנשים וגברים שותפים מלאים במשחק ללא שום הבדל. בתחילה היו מעט נשים אבל לאט לאט הצטרפו עוד נשים. עלי לציין שהחלק החברתי לא פחות חשוב. ההתחברות לאנשים מדהימים ומפרגנים. אנו חוגגים ימי הולדת, הולדת נכדים, הרמת כוסית לארועים ובחגים. מידי פעם ארוחה משותפת ועוד ועוד. ישנם בקבוצה מספר זוגות נשואים. כאשר אני ממליצה לכל

אני משחקת פטאנק במרכז העירוני "ארן" בכפר סבא. מה זה פטאנק? ואיך הגעתי לזה? מעולם לא שמעתי על משחק הפטאנק!!!

חצי שנה לאחר שהתאלמנתי קראתי במקומון על אפשרות להצטרף לקבוצת גימלאים, נשים וגברים המשחקים פטאנק. למחרת התקשרתי והגעתי למקום, מיד קיבלו אותי בסבר פנים יפות ובסבלנות רבה לימדו אותי את כללי המשחק. אהבתי את האווירה, את האנשים ואת המשחק.

פטאנק הוא משחק שדורש בעיקר ריכוז ומאמץ פיזי קל. לאט לאט התקדמתי, השתתפתי בתחרויות ונהנתי ממפגשים

תשבץ

דליה גוטליב

	5		4	3	2		1
		7			6		
11		10				9	8
	14		13				12
		16		15			
	20		19		18		17
		23		22	21		
			25			24	
							26

מאוזן:

1. ממשפחת הדגניים 5. נוגש, מדכא 6. מום מוגן בטבע
8. מותח מאוד 10. כלי ששימש לידי אבנים (רוגטקה)
12. שכל ישר 14. מלה המציינת את הנוכחים כולם
15. דבר בשקט 17. נס 19. יונק טורף ממשפחת הכלבים
21. יחידה למדידת הספק 23. מס עקיף 24. מסיים בו את הסעודה בליל הסדר 26. פינצטה (מחידושי האקדמיה)

מאונך:

1. כתם כהה על העור 2. המלכה הסרבנית מהמגילה 3. מכשיר להגברת השמע 4. מילת קריאה 5. פעולה שעושים כדי להשיג מטרה 7. בלבד 9. פעולת מודיעים לאיסוף מידע
11. קומיקס (מחידושי האקדמיה) 13. זוחל על גחוונו
16. בואו, חזרו 17. מלכודת 18. קצה כיפת השמים (מ)
20. אשה צעירה 22. בוץ, אדמה רטובה, רפש 24. לא, בל
25. ידית הרובה

פתרון תשבץ פירמידה מגימלתון 75

1. חם 2. מחל 3. מחלק 4. מחליק 5. מיקלחת
6. לקחתי 7. קלחת 8. חל"ת 9. לח

פתרון תשבץ מגימלתון 75

מאוזן:

1. פורים 5. פז 6. דבשית 8. וניל 10. דגש
12. מגדים 14. מו 15. תשר 17. גדם 19. קפיר 21. דר
23. רבו 24. פרצופון 26. קרסול

מאונך:

1. פגום 2. רדיד 3. יבלית 4. מש 5. פתגם 7. יד 9. נגיד
11. שומרון 13. משקף 16. רפרף 17. גד 18. מדרס
20. יבול 22. רצו 24. פר בל 25. ול

על הדבש ועל העוקץ

סוניה פלדמן

זה לזה באזיקי פלסטיק, מה שגרם לצפיפות רבה ואי נוחות. אני מקוה שבשנה הבאה נמשיך להנות מארועים כאלה, שראש העיר ואגף התרבות מציעים לתושבי כפר סבא. אנו מעריכים ומודים לכל המארגנים והמוסיקאים.

זמרים מוכשרים. גם למחרת היום היה קונצרט של נגנים צעירים ומוכשרים שליוו אותם רקדנים. התוכנית וארגון האירועים היו נהדרים. אבל ישנו גם "עוקץ" בכל אלה. הקהל מורכב גם מאנשים מבוגרים, שזקוקים למקום ישיבה. המארגנים אומנם דאגו לכסאות, אלא שהכסאות היו מחוברים

בכל שנה מביאות איתן חגיגות המוסיקה בכפר סבא התרוממות רוח ועונג רב לאלפים מתושבי העיר. ב-16-17 במאי התנגנו קונצרטים ברחבת היכל התרבות. בערב הראשון היה קונצרט שנוגנו בו יצירות מסוגים שונים, גם קטעי גאז וגם עיבודים נהדרים של שירים ישראלים שחלקם בוצעו על ידי

כנס מקהלות בכפר סבא

ניצה זיידל

68 שנים. שם הם שרו את ה"תקווה" יחד עם ילדים איטלקיים. המקהלה בניצוחה של מירב רביד, פתחה בליל אמשי - נעמי שמר/ טלי קליינרט. בשירתם אפשר היה לחוש את אהבת הזוג אשר אינו רוצה שהלילה יחלוף. שיר נוסף בלאדינו בעיבוד פאול בן חיים, התאפיין בדרמטיות שזמרי המקהלה ביטאו באופן שירתם. האורח המרכזי של האירוע היה אהרון חרל"פ, המנצח הידוע שאיחד את כל המקהלות להופעה משותפת בניצוחו, המקהלה שרה את: "אשת חיל" של מרדכי סתר, "הללו את ה' ו- " אלוהי צדק" מאת פאול בן חיים. התפילה של המקהלה הגדולה עם הסולנים ועם מחיאות הכפיים הסוערות - בודאי פתחה שערי שמים!

תוך עליות וירידות בקצב השיר. ה"אינסמבל צלול" שהגיע מגבול הלבנון, בניצוחה של חן שפיר, פתחו בשיר "נעמה" שבו הנעימו לקהל, תוך שירה וליווי עצמי בחלילים. קבוצה של שש נשים וגבר אחד, ששרו במגוון קולות המשתלבים באופן כה צלול - כשם. הם הופיעו גם במדריגל צרפתי, שמספר על דיון בין כמה נשים שמתווכחות ביניהן, מיהו הגבר המושלם? האם זה שעוזר בבית, או זה שאינו מקלל, או אולי זה שאינו מכה. את הויכוחים ניתן היה לחוש עם שמיעת השיר בקולות הנהדרים של ההרכב. ואחרונה הופיעה מקהלת רמות מנשה, שהתפרסמה לאחר ביקורה בלה-ספציה באיטליה, ביקור שבא לבטא את ההוקרה לבני העיר, שפעלו להצלת יהודיים לפני

בשבת, 12.3 התקיים בבית התרבות ע"ש רייזל, כנס מקהלות בזעיר אנפין. השתתפו: שתי מקהלות ואינסמבל אחד. קטנות במספרן אך גדולות באיכותן. המארחים - מקהלת השרון מכ"ס, מקהלת בוגרים בניצוחו של אבי כהן, שמילא את תפקיד המארח בלבביות רבה ואותם ליוותה טליה גלזמן על הפסנתר. המקהלה פתחה ב"אנדרגלוריי" מתוך ה"משיח" להנדל, ומילאה את האולם ביפעה של קולות שמימיים. המשיכה בשיר הישראלי - "המשך בדרכך", רכטר/מוהר. קולות הבנים ירדפו אחרי קולות הבנות וסחפו את כולנו להמשיך בדרך ולא לעזוב. בביצוע מיוחד ומרקידי, סיימה המקהלה בשיר תימני של צביקה שרף, בו ליוותה המקהלה את הסולן נדב

הרהורים בשעת ערב של חדש ניסן / יעל הדר

אור ירח מקסיף את צמרות העצים,
אור ירח מלבין פרחים שבגן.
תוף כדי כך נופל ערב קיץ מוקדם
וכאלו כובש את מרחב העולם.

עקבות צעדי העוברים ושבים,
וקולות ילדים במרחק,
נמוגים כמו היו שיכים
לעולם שאינו כאן וליום שלא היה.

אור ירח נוגע בעלי השיחים
מאריך ברכות של צלילים עמומים,
אור ירח הופך את חודי הברושים,
לצלילים אפלים וקרים.

הלילה הזה, בקשנו ממך:
שמור אותנו כך בזכרון חלומנו.
בדרכים ארכות שהלכנו אתך,
תן לו שישב עוד אלינו.

שיר אביב / מאת רוברט לואיס סיטבנסון

(ה.ל. סטיבנסון, סופר ומשורר סקוטי 1850-1894,
התפרסם במיוחד בשל ספרו 'אי המטמון')
האור התמלא בצפרים ובשמש,
אור רענן בעבע בבחירות,
הזכרות פתאומית בלבי נעורה
וידעתי: אותה אהבתי מאד.

עשבי בר ועצים ערומים בשלכת
וקל רוחי בתוכי בי נרעדת.
מחשבות מקדמות על אהבה שעלו בי,
ומשב פתאומי של ניחוח אביב, הסתבכו זה בזה במפתיע.

לכבי השוקט שעצר לו מלכת שרעפים בו נעורו
ועלו בודדים, זה לזה נאספו.
הגידו, האם צפרים במעופן ואור שמש ואביב,
אינם אלא פלירט ישן של מזג אור?
(תרגום מאנגלית: ת.א.)

של שירות זה. ההצטרפות כרוכה בתשלום חודשי וקיימת אפשרות למחיר מוזל ע"פ זכאות. שורד שואה, החבר בקהילה תומכת, ישלם דמי השתתפות בסך 25 ₪ לחודש. לפרטים נוספים ניתן לפנות: 09-7667669, 09-7688922, 09-7665151, 09-7676452 דניאלה שומרון, רכזת קהילה תומכת עמותת 'סביון'

**קהילה תומכת
אנחנו כאן בשבילכם!**

אב קהילה, פעילויות חברתיות,
תיקונים קלים,
מוקד לרפואה דחופה.

קהילה תומכת
09-7667669, 09-7678922
09-7665151

תיקון טעויות

מחברת התשבצים, דליה גוטליב ביקשה למסור לקוראינו: "למרבה הצער ועגמת הנפש, בגליון הקודם שלחתי לכם תשבץ שגוי במקום התשבץ המתוקן. רק כאשר ישבתי עם נכדתי על מנת לעזור לה למצוא את התשובות הנכונות, הבנתי ששגיתי בגדול: במספר 17 מאוזן צריך להיות גדם (איבר גוף קטוע) במספר 18 מאונך צריך להיות מדרס (מצע בתוך הנעל). עם הפותרים - סליחה

קהילה תומכת כפר-סבא

עיריית כפר-סבא - אגף הרווחה, והמחלקה לטיפול באוכלוסייה מבוגרת והמחלקה למשאבי קהילה יחד עם העמותה למען האזרח הוותיק בכפר-סבא "סביון", מפעילות שירות לתושבים המבוגרים שנקרא: "קהילה תומכת". שירות זה נותן מענה לצרכים המיוחדים של המבוגרים המתגוררים בביתם.

השירות מאפשר לתושבים המבוגרים בקהילה, חיי שגרה טובים ובריאים, איכותיים ובטוחים יותר - שמאפשרים הרגשה של שקט נפשי ובטחון אישי 24 שעות ביממה, כל ימות השנה. השרות מעניק:

- אב קהילה לקשר אישי (ביקורי בית)
 - תיקונים בבית (פיקוח ובקרה על בעלי מקצוע ועלותם)
 - לחצן מצוקה
 - שירותים רפואיים (פינוי באמבולנס בחרום או ביקור רופא במחירים מוזלים)
 - פעילות תרבותית
- עד כה הצטרפו לתוכנית מעל 600 בתי-אב בעיר, ותגובות המצטרפים מחזקות את ביטחוננו בתרומה החשובה

זיכרון בסלון

בשנים האחרונות נכנס מנהג חדש (יחסית): לקיים ערב זיכרון לשואה ולגבורה, לא רק ברוב-עם בעצרות וכנסים ציבוריים ומתוקשרים, אלא בפורום מצומצם בחדר-מגורים בבית פרטי. אנשים פרטיים מזמינים לביתם מספר צנוע של אנשים מגילאים שונים, מרכז הערב הוא בד"כ סיפורו האישי והבלתי-אמצעי של שורד-שואה שמתאר את שערב עליו במלחמה ההיא. האורחים המקשיבים שואלים שאלות, מביעים דעתם וחשים שהם עצמם מהווים חלק מהתנועה שלוקחת על עצמה את התפקיד של שימור זכר הניספים ודאגה לשורדים החיים ביננו. ערב כזה נערך ביום הזכרון לשואה האחרון, בבית משפחת באום בכפ"ס, כעשרים איש בהם כעשרה צעירים ישראלים ועולים חדשים שמעו בקשב רב את סיפורה של רות באומן שסופר בכשרון רב וגרם להתרגשות והזדהות, בעיקר בשל האישיות הכובשת של המספרת, האופטימיות שלה והגאווה במה שהשיגה בחייה בארץ אחרי שנחלצה מהתופת באירופה. זה מודל ראוי ביותר, מי שלוקח חלק בערב כזה מרחיב את הזכרון באופן חווייתי ואישי יותר.

יש לנו דף בפייסבוק!

העמותה למען האזרח הוותיק כ"ס

רוצים להיות חברים שלנו?

20 שנות ניסיון

- התקנת בידוד ומאווררי גג בגגות קיימים • שרות תחזוקה ותיקון לגגות
- ציפוי ארגוי רוח באלומיניום • התקנת מרזבי אלומיניום ותיקון מרזבים
- בניית גגות רעפים מעץ ומתכת • החלפת גגות רעפים ואסבסט
- חידוש איטום בגגות בטון בחומרים מתקדמים

S.O.S - שרות חירום בחורף

גגות ומרזבים

גל גרלדשטיין

052-2524059

050-5550775

www.gag-gagot.co.il

הפינה החמה צ'ק-צ'ק

מאת: פנינה מלך

עוגת תפוחים וחמוציות

ישנם עשרות מתכונים של עוגת תפוחים אך זו, לדעתי הקלה להכנה, ללא מיקסר, ותוצאותיה מעולות.

המצרכים לחלית

- 6-7 תפוחי עץ גרנד אלכסנדר
- 1/2 כוס חמוציות (או צימוקים)
- 1/2 כוס אגוזים קצוצים

לבצק

- 1 1/2 כוסות קמח
- 3/4 כוס סוכר + 2 כפות סוכר
- 2 ביצים
- 3 כפות מים
- 3/4 כוס שמן קנולה
- 3 כפיות אבקת אפיה
- 1 וניל
- 2 כפיות קינמון
- קליפת לימון מגוררת
- קורט מלח

אופן ההכנה

קולפים את התפוחים וחותכים לקוביות קטנות. מוסיפים לתפוחים את החמוציות, האגוזים וקינמון ומניחים בצד.

להכנת הבצק: שמים בקערה את כל המצרכים היבשים (מלבד 2 כפות סוכר וקינמון), מערבבים ידנית קלות עם כף, מוסיפים את הנוזלים ומערבבים עד לקבלת עיסה הומוגנית. משמנים תבנית עגולה 26', יוצקים לתוכה 2/3 מהבצק, מעליו מפזרים את כל המלית שהכנו. את הבצק הנוותר מפזרים בכף ב-5-6 מקומות. הבצק לא מכסה את כל המלית אלא משאיר מקומות פתוחים בהם מבצבץ הפרי. מפזרים מעל את הסוכר והקינמון. מחממים את התנור בחום של 170 מע' ואופים כ-40 דקות או עד להזהבה. מצננים מספר שעות לפני ההגשה. ניתן להגיש עם קצפת בצד או גלידת וניל.

טלפונים חשובים

"סיביון" - העמותה למען האזרח הוותיק

7945100	משרדים, תל חי 4
7675001	מרכז יום לקשיש, תל חי 4
7662230	שרותי מטפלות/עובדים זרים

"מפגש בכפר" (מועדון ניצולי שואה)

7676452	תל חי 4
7665151	קהילה תומכת, תל חי 4
7675001	סיוע למטפלים בחולי אלצהיימר ומחלות דמנטיות אחרות

עיריית כפר סבא

106	מוקד עירוני
7641131	המחלקה לטיפול באוכלוסייה המבוגרת
7669393	הכרמל 43 ש.ל בן גוריון 19

מועדוני גימלאים

7657623	אלי כהן, ויצמן 189
7655501	יוספטל, שאול המלך 5
7677220	כיסופים, רב גולד 14
7650773	נחשון, נחשון 9
7460170	סירקין, טשרניחובסקי 103
7443107	עליה, ויתקין 12

כללי

100	משטרה
101	מגן דוד אדום
102	מכבי אש
*3201	ערן (עזרה רפואית נפשית)
1700-50-1201	לאזרח הותיק

שידורי הטלוויזיה הקהילתית

ביום ב' בשעה 10:30, יום ג' בשעה 21:30
ערון 98 בהוט ובייס (ממיר דיגיטלי)

www.amuta_ks.org

נשמח לקבל את תגובותיכם על העיתון

כתובת המערכת: תל-חי 4, כפר-סבא
e-mail: gimlaton@walla.co.il

הרצאה בנושא

תפיסת השרות בביטוח הלאומי

הרצאה בנושא: "תפיסת השרות החדשה בביטוח הלאומי"

יום חמישי 23.6.16

בשעה 10:00 בבוקר

בבית תרבות ע"ש רייזל, רחוב גאולה בכפר סבא

המרצה גבי אילנה שרייבמן, סמנכ"לית לענייני גימלאות
בביטוח-הלאומי.

פרטים נוספים בטלפון 09-7641130

הנכם מוזמנים